

เอกสารวิชาการส่วนบุคคล

(Individual Study)

หลักการของระบอบประชาธิปไตยกับการสรรหา
หัวหน้าภาควิชาศัลยศาสตร์
คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล

จัดทำโดย รองศาสตราจารย์ นายแพทย์สิทธิพร ศรีนวลนัด

รหัส 600548

รายงานนี้เป็นส่วนหนึ่งของการอบรม
หลักสูตรหลักนิตินิยมเพื่อประชาธิปไตย รุ่นที่ 5
วิทยาลัยศาลรัฐธรรมนูญ
สำนักงานศาลรัฐธรรมนูญ

หลักการของระบอบประชาธิปไตยกับการสรรหาหัวหน้าภาควิชาศัลยศาสตร์
คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล

รศ.นพ.สิทธิพร ศรีนวลนัด

บทคัดย่อ

หลักการประชาธิปไตยตั้งอยู่บนรากฐานของหลักอำนาจเป็นของปวงชน โดยที่ประชาชน
มีสิทธิเสรีภาพความเสมอภาค โดยยึดเรื่องข้างมากเป็นหลัก การสรรหาบุคคลเมื่อได้ดำรง
ตำแหน่งหัวหน้าภาควิชาศัลยศาสตร์ของคณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล
มหาวิทยาลัยมหิดล มีความเป็นประชาธิปไตยโดยรูปแบบเท่านั้น การสรรหาโดยเนื้อแท้
อาจจะไม่เป็นไปตามหลักการประชาธิปไตย

หลักการของระบอบประชาธิปไตยกับการสรรหาหัวหน้าภาควิชาคัลยศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล

ความหมายและความสำคัญ

ระบอบประชาธิปไตย หมายถึง ระบอบการปกครองตนเองของประชาชน ตรงกันข้ามกับระบอบอำนาจนิยม (เช่น ระบอบราชาธิปไตย , ระบอบเผด็จการทหาร, ระบอบอำมาตยาธิปไตย) ซึ่งเป็นระบอบปกครองโดยคนเดียว หรือโดยคนกลุ่มน้อย ผู้มีอำนาจมากกว่าประชาชนทั่วไป (เรียกว่า พวกอภิสิทธิ์ชน) ในโลกยุคเศรษฐกิจตลาดเสรีสมัยใหม่ คนส่วนใหญ่ซึ่งเป็นพลเมือง ผู้เสียภาษี(ทั้งทางตรงและทางอ้อม) และเป็นเจ้าของสาธารณสมบัติร่วมกัน เชื่อว่าระบอบประชาธิปไตย เป็นระบอบที่จะสร้างควมมีประสิทธิภาพ (ในการแก้ปัญหาและพัฒนาประเทศ) และความเป็นธรรม ได้มากกว่าระบอบอำนาจนิยม ในบางสถานการณ์ ในระบอบอำนาจนิยม อาจจะมีผู้ปกครองที่เป็นคนดีหรือคนเก่งอยู่บ้าง แต่ก็ไม่มีหลักประกันว่า เขาหรือลูกหลาน หรือพรรคพวกเขา ที่ได้ตำแหน่งจากการสืบเชื้อสาย หรือการแต่งตั้ง จะปกครองประเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพและเป็นธรรมสำหรับคนส่วนใหญ่เสมอไป เพราะระบบสืบเชื้อสายและแต่งตั้งเป็นระบบที่ไม่แน่นอน และไม่มีประสิทธิภาพ และเพราะว่าการให้คนสืบทอดอำนาจโดยไม่มีการตรวจสอบถ่วงดุลมักนำไปสู่การฉ้อฉลเพื่อประโยชน์ส่วนตน ระบอบประชาธิปไตยดีกว่าระบอบอำนาจนิยมในแง่ที่ว่า มีระบบคัดเลือกผู้บริหารที่มีประสิทธิภาพกว่า และมีระบบการตรวจสอบถ่วงดุลอำนาจเพื่อป้องกันไม่ให้ผู้ปกครองมีอำนาจมากเกินไปได้ดีกว่า แต่ทั้งนี้ต้องเป็นระบอบประชาธิปไตยที่ประชาชน มีส่วนร่วมอย่างแท้จริง ไม่ใช่สักแต่มีการเลือกตั้ง แต่ยังมี การซื้อเสียงขายเสียง การโกง การใช้อำนาจและระบบอุปถัมภ์

รูปแบบประชาธิปไตย

ระบอบประชาธิปไตย หรือการปกครองตนเองของประชาชน อาจแบ่งเป็น

- 1.ประชาธิปไตยโดยตรง** – ประชาชนมาประชุมกัน อภิปรายและลงคะแนนกันในเรื่องสำคัญ เช่น การประชุมเรื่องงบประมาณ กฎหมาย ในระดับท้องถิ่น หรือการลงประชามติในระดับประเทศ เช่น การจะรับหรือไม่รับร่างรัฐธรรมนูญฉบับใหม่
- 2.ประชาธิปไตยโดยระบบผู้แทน** เนื่องจากประเทศส่วนใหญ่มีประชาชนมาก มีความซับซ้อน ต้องแบ่งงานกันทำ จึงมักใช้วิธีเลือกผู้แทนขึ้นไปเป็นฝ่ายบริหารและฝ่ายออกกฎหมาย
- 3.ประชาธิปไตยแบบประชาชนมีส่วนร่วม** การผสมผสานทั้ง 2 แบบแรก รวมทั้งการให้ประชาชนมีการปกครองตนเองในระดับท้องถิ่น มีองค์กรอิสระที่รักษาผลประโยชน์ฝ่ายประชาชน มีสื่อมวลชนและองค์กรประชาชนที่เข้มแข็ง ภาคประชาชนหรือสังคมพลเมืองมีบทบาทในการตัดสินใจเรื่องการบริหารประเทศค่อนข้างมาก ไม่ได้ปล่อยให้ผู้แทนทำทุกอย่างโดยประชาชนให้ใช้สิทธิแค่เลือกตั้งผู้แทนนานๆครั้งเท่านั้น ตั้งแต่

ปี 2475 ประเทศไทย ใช้ประชาธิปไตยแบบที่ 2 เป็นบางช่วง (บางช่วงเป็นเผด็จการทหาร) ประเทศไทยควรใช้แบบที่ 1 และ 3 เพิ่มขึ้นเพราะระบอบประชาธิปไตย โดยระบบผู้แทนมีข้อจำกัด โดยเฉพาะในสภาพที่นักการเมืองกลุ่มน้อยมีฐานะทางเศรษฐกิจสูง มีอำนาจและความรู้สูงกว่าประชาชนส่วนใหญ่มาก ทำให้คนกลุ่มนี้มักได้เป็นผู้แทน และมักจะทำอะไรก็ได้ตามใจชอบ รวมทั้งการคอร์ปชั่น, การหาผลประโยชน์ทับซ้อน โดยอ้างว่าเพราะประชาชนเลือกพวกเขาเข้าไปแล้ว เขาจะทำอะไรก็ได้ว่าเป็นประชาธิปไตยทั้งนั้น ประชาธิปไตยโดยระบบผู้แทน หมายถึงว่า ประชาชนเลือกผู้แทนเข้าไปเป็นผู้บริหารจัดการแทนตัวพวกเขา เพื่อให้บริหารประเทศเพื่อประโยชน์ของประชาชน ไม่ใช่เลือกไปเป็นเจ้านายและประชาชนยังมีสิทธิคัดค้านถอดถอนผู้แทนที่ขึ้นไปเป็นรัฐบาลแล้วไม่ได้ทำหน้าที่อย่างซื่อตรงและเพื่อส่วนรวมด้วย แต่รัฐธรรมนูญที่ผ่านมาไม่ได้เปิดช่องทางและไม่มี การให้การศึกษาและข่าวสารแก่ประชาชนว่า ประชาชนมีสิทธิ ประการหลังที่สำคัญนี้ด้วย ประชาชนไม่ได้เลือกผู้แทนไปเป็นเจ้านายในระบอบอำนาจนิยมซึ่งเป็นระบอบเก่า แต่วัฒนธรรมแบบอำนาจนิยม (ยกย่องเกรงกลัวคนมีอำนาจ) ยังคงตกค้างมาจนถึงปัจจุบัน โดยเฉพาะในประเทศไทยและประเทศกำลังพัฒนาอื่นๆ ที่ประชาชนได้รับการศึกษาและข่าวสารน้อยและหรือได้รับแบบคุณภาพต่ำ ทำให้เป็นประชาธิปไตยแค่รูปแบบ หรือเป็นประชาธิปไตยเพียงบางส่วน ยังไม่ใช้การปกครองตนเองของประชาชน ที่ประชาชนมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง ระบอบประชาธิปไตย ไม่ใช่หมายถึงแค่ ประชาธิปไตยทางการเมือง (ประชาชนมีสิทธิเสรีภาพ เลือกตั้ง คัดค้าน ถอดถอน ผู้แทนได้) เท่านั้น หากต้องเป็นประชาธิปไตยทางเศรษฐกิจ (มีการกระจายทรัพย์สิน และรายได้ที่เป็นธรรม มีการแข่งขันที่เป็นธรรม) และประชาธิปไตยทางสังคม (ประชาชนมีการศึกษา รับรู้ข้อมูลข่าวสาร มีสิทธิเสรีภาพ และโอกาสการเข้าถึง ศาสนา ความเชื่อ ศิลปวัฒนธรรม อย่างเสมอภาคกัน) ด้วย ประชาธิปไตย 2 อย่างหลังนี้ ประเทศไทยยังมีน้อย รวมทั้ง ไม่มีการให้การศึกษา ให้ความรู้ ข้อมูลข่าวสารประชาชนในเรื่องนี้มากพอ เป็นเหตุให้ประชาธิปไตย การเมือง พัฒนาไปได้ช้ามาก

ประชาธิปไตยในแง่เนื้อหา ระบอบประชาธิปไตยไม่ได้หมายถึงแค่ระบบการเลือกตั้ง หากต้องประกอบไปด้วยสถานะความเป็นประชาธิปไตย อย่างน้อย 6 ข้อ คือ

1. การเลือกตั้งผู้แทนจะต้องเป็นอิสระและยุติธรรม ไม่มีการใช้อำนาจหน้าที่ของ เจ้าหน้าที่รัฐเพื่อโกงการเลือกตั้ง ไม่มีการซื้อเสียงขายเสียง และการที่กลุ่มอภิสิทธิชนใช้อำนาจอิทธิพลระบอบอุปถัมภ์ ให้คนต้องเลือกเฉพาะพวกเขาบางคน

2. **จะต้องมีระบบการตรวจสอบถ่วงดุลอำนาจที่ดี** เช่น ฝ่ายนิติบัญญัติ ฝ่ายตุลาการ องค์กรอิสระ องค์กรประชาชนสามารถตรวจสอบถ่วงดุลฝ่ายบริหารได้ และต่างฝ่ายต่างตรวจสอบถ่วงดุลซึ่งกันและกัน รวมทั้งภาคประชาชนสามารถถอดถอนผู้แทนที่มีพฤติกรรมไม่ชอบธรรมได้

3. **การบริหารบ้านเมืองจะต้องโปร่งใส มีเหตุผลอธิบายได้** เป็นไปเพื่อประโยชน์ส่วนรวม ไม่มีการคอร์ปชั่น การหาผลประโยชน์ทับซ้อน การเล่นพรรคพวก หาประโยชน์ส่วนตัว

4. **มีรัฐธรรมนูญและกฎหมาย ขนบธรรมเนียม** ที่มุ่งประโยชน์คนส่วนใหญ่ อย่างมี เหตุผล มีความคงเส้นคงวา คนส่วนใหญ่ยอมรับ และรัฐธรรมนูญ กฎหมาย เหล่านั้นมีผลบังคับใช้ด้วย

5. **สื่อมวลชนและองค์กรประชาชนมีสิทธิเสรีภาพ**, เป็นอิสระ, มีศักดิ์ศรี และเข้มแข็ง ประชาชนมีจิตสำนึก ความเป็นพลเมือง และมีส่วนร่วมในการไปใช้สิทธิเลือกตั้ง การแสดงความคิดเห็น การสมาคม การชุมนุม การทำประชาพิจารณ์ (เปิดอภิปรายความคิดเห็นประชาชนเรื่องกฎหมายและโครงการต่างๆ) และการลงประชามติว่า ประชาชนจะรับหรือไม่ในเรื่องสำคัญๆ

6. **มีการกระจายการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม** สู่ประชาชน ทำให้เกิดประชาธิปไตยทาง เศรษฐกิจและสังคม และการพัฒนาทางเศรษฐกิจและสังคมที่มั่นคง สม่าเสมอ

ดังนั้น แม้จะมีการเลือกตั้งและมีผู้สมัคร สส. จากพรรคการเมืองพรรคหนึ่ง ได้รับการเลือกตั้งเข้ามา ด้วยเสียงข้างมาก แต่ถ้าไม่ได้เกิดสภาวะความเป็นประชาธิปไตยตามแนวทาง 6 ข้อนี้ เช่น เป็นรัฐบาลที่ใช้ อำนาจผูกขาดแทรกแซงองค์กรอิสระ ปิดปากสื่อมวลชนและประชาชน คอร์ปชั่น หาผลประโยชน์ส่วนตนและพวกพ้อง เราก็ควรถือว่าระบอบการปกครองแบบนี้เป็นระบอบประชาธิปไตยเพียงเปลือกนอก หรือเป็นประชาธิปไตยจอมปลอม ไม่ใช่ระบอบประชาธิปไตยที่ประชาชนมีส่วนร่วมอย่างแท้จริง

หากในบางช่วง เช่น หลัง พ.ศ. 2475-2490 , พ.ศ. 2516-2519 ฯลฯ เรามีสภาวะความเป็นประชาธิปไตยบางข้อ มากบ้างน้อยบ้าง ก็อาจถือว่ามีความเป็นระบอบประชาธิปไตยในเชิงเปรียบเทียบ (กับประเทศอื่น,กับประวัติศาสตร์ช่วงอื่น) ได้ระดับหนึ่ง ประเด็นที่สำคัญคือ ประเทศใดจะเป็นประชาธิปไตยในแง่เนื้อหามากน้อยแค่ไหน ขึ้นอยู่กับความตื่นตัวและความเข้มแข็งของภาคประชาชนในแต่ละประเทศในแต่ละช่วงตอนของประวัติศาสตร์เป็นสำคัญหลักการประชาธิปไตยระบอบประชาธิปไตย อยู่บนรากฐานหลักการที่สำคัญ 5 ประการ คือ

1. **หลักการอำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชน** ประชาชนแสดงออกซึ่งการเป็นเจ้าของโดยใช้อำนาจที่มีตามกระบวนการเลือกตั้งอย่างอิสระและทั่วถึงในการให้ได้ว่าซึ่งตัวผู้ปกครองและผู้แทนของตน รวมทั้งประชาชนมี

อำนาจในการคัดค้านและถอดถอนผู้ปกครองและผู้แทนที่ประชาชนเห็นว่า มิได้บริหารประเทศในทางที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมส่วนรวม เช่น มีพฤติกรรมร่ำรวยผิดปกติ

2. หลักเสรีภาพ ประชาชนทุกคนมีความสามารถในการกระทำหรืองดเว้นการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งตามที่บุคคลต้องการ ตราบเท่าที่การกระทำของเขานั้น ไม่ไปละเมิดสิทธิเสรีภาพของบุคคลอื่น หรือละเมิดต่อความสงบเรียบร้อยของสังคมและความมั่นคงของประเทศชาติ

3. หลักความเสมอภาค การเปิดโอกาสให้ประชาชนทุกคนสามารถเข้าถึงทรัพยากรและคุณค่าต่างๆของสังคม ที่มีอยู่จำกัดอย่างเท่าเทียมกัน โดยไม่ถูกกีดกันด้วยสาเหตุแห่งความแตกต่างทางชั้นวรรณะทางสังคม ชาติพันธุ์ วัฒนธรรมความเป็นอยู่ ฐานะทางเศรษฐกิจ หรือด้วยสาเหตุอื่น

4. หลักการปกครองโดยกฎหมายหรือหลักนิติธรรม การให้ความคุ้มครองสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชนทั้งในเรื่องสิทธิเสรีภาพในทรัพย์สิน การแสดงออก การดำรงชีพ ฯลฯ อย่างเสมอหน้ากัน โดยผู้ปกครองไม่สามารถใช้อำนาจใดๆละเมิดสิทธิเสรีภาพของประชาชนได้ และไม่สามารถใช้อิทธิพลอยู่นอกกฎหมาย หรือเหนือกว่าประชาชนคนอื่นๆได้

5. หลักการเสียงข้างมาก (Majority rule) ควบคู่ไปกับการเคารพในสิทธิของเสียงข้างน้อย (Minority Rights) การตัดสินใจใดๆที่ส่งผลกระทบต่อประชาชนหมู่มาก ไม่ว่าจะเป็น การเลือกตั้งผู้แทนของประชาชน เข้าสู่ระบบการเมือง การตัดสินใจของฝ่ายนิติบัญญัติ ฝ่ายบริหาร หรือฝ่ายตุลาการ ย่อมต้องถือเอาเสียงข้างมากที่มีต่อเรื่องนั้นๆ เป็นเกณฑ์ในการตัดสินใจเลือก โดยถือว่าเสียงข้างมากเป็นตัวแทนที่สะท้อนความต้องการ/ข้อเรียกร้องของประชาชนหมู่มาก หลักการนี้ ต้องควบคู่ไปกับการ เคารพและคุ้มครองสิทธิเสียงข้างน้อยด้วย ทั้งนี้ก็เพื่อเป็นหลักประกันว่า ฝ่ายเสียงข้างมากจะไม่ใช้วิธีการพวกมากลากไปตามผลประโยชน์ความเห็นหรือกระแสความนิยมของพวกตนอย่างสุดโต่ง แต่ต้องดำเนินการเพื่อประโยชน์ของประชาชนทั้งหมด เพื่อสร้างสังคมที่ประชาชนเสียงข้างน้อย รวมทั้งชนกลุ่มน้อย ผู้ด้อยโอกาสต่างๆ สามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างสันติสุข โดยไม่มีการเอาเปรียบกันและสร้างความขัดแย้งในสังคมมากเกินไป ค่านิยม ทศนคติ ที่ส่งเสริมประชาธิปไตย ระบอบประชาธิปไตย นอกจากจะเป็นระบอบการเมืองแล้ว ยังเป็นระบอบเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมด้วย ดังนั้นจึงไม่ใช่อยู่ที่รัฐธรรมนูญ กฎหมาย การเลือกตั้ง และการต่อรองทางการเมืองเท่านั้น หากอยู่ที่สมาชิกในสังคมจะต้องช่วยกันหล่อหลอม สร้างค่านิยม วิถีชีวิต ที่เป็นประชาธิปไตย มาตั้งแต่ในครอบครัว โรงเรียน ที่ทำงาน ชุมชน เพื่อจะนำไปสู่หรือการปกป้อง ระบอบประชาธิปไตย ทั้งทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม (แหล่งรวมผลงาน บทความ งานวิชาการ ที่มากที่สุดของ รศ.วิทยากร เชียงกูล <https://witayakornclub.wordpress.com/2007/06/26/democratic/>)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐

โดย: คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ

ศุภมัสดุ พระพุทธศาสนกาลเป็นอดีตภาค ๒๕๖๐ พรรษา ปัจจุบันสมัย จันทรคตินิยม กุกกฏสมพัตสร จิตรมาส ชุณหปักข์ ทสมิตถิ สุริยคติกาล เมษายนมาส ฌัฎฐสุรทิน ครุวาร โดยกาลบริเฉท

สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้ประกาศว่า นายกรัฐมนตรีได้นำความกราบบังคมทูลว่า นับแต่พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาประชาธิปก พระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมพระราชทานรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรสยาม พุทธศักราช ๒๔๗๕ เป็นต้นมา การปกครองของประเทศไทยได้ดำรงเจตนารมณ์ยึดมั่นในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ ทรงเป็นประมุขต่อเนื่องมาโดยตลอด แม้ได้มีการยกเลิก แก้ไขเพิ่มเติม และประกาศใช้รัฐธรรมนูญเพื่อจัดระเบียบการปกครองให้เหมาะสมหลายครั้ง แต่การปกครองก็มิได้มีเสถียรภาพหรือราบรื่นเรียบร้อยเพราะยังคงประสบปัญหาและข้อขัดแย้งต่าง ๆ บางครั้งเป็นวิกฤติทางรัฐธรรมนูญที่หาทางออกไม่ได้ เหตุส่วนหนึ่งเกิดจากการที่มีผู้ไม่นำพาหรือไม่นับถือยำเกรงกฎเกณฑ์การปกครองบ้านเมือง ทุจริตฉ้อฉลหรือบิดเบือนอำนาจ หรือขาดความตระหนักสำนึกรับผิดชอบต่อประเทศชาติและประชาชน จนทำให้การบังคับใช้กฎหมายไม่เป็นผล ซึ่งจำเป็นต้องป้องกันและแก้ไขด้วยการปฏิรูปการศึกษาและการบังคับใช้กฎหมาย และเสริมสร้างความเข้มแข็งของระบบคุณธรรมและจริยธรรมแต่เหตุอีกส่วนหนึ่งเกิดจากกฎเกณฑ์การเมืองการปกครองที่ยังไม่เหมาะสมแก่สภาวะการณบ้านเมืองและกาลสมัย ให้ความสำคัญแก่รูปแบบและวิธีการยิ่งกว่าหลักการพื้นฐานในระบอบประชาธิปไตยหรือไม่อาจนำกฎเกณฑ์ที่มีอยู่มาใช้แก่พฤติกรรมของบุคคลและสถานการณ์ในยามวิกฤติที่มีรูปแบบและวิธีการแตกต่างไปจากเดิมให้ได้ผล

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๑) พุทธศักราช ๒๕๕๘ จึงได้บัญญัติให้มีคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญมีหน้าที่ร่างรัฐธรรมนูญเพื่อใช้เป็นหลักในการปกครอง และเป็นแนวทางในการจัดทำกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญและกฎหมายอื่น โดยได้กำหนดกลไกเพื่อจัดระเบียบและสร้างความเข้มแข็งแก่การปกครองประเทศขึ้นใหม่ด้วยการจัดโครงสร้างของหน้าที่และอำนาจขององค์กรต่าง ๆ ตามรัฐธรรมนูญ และสัมพันธ์ภาพระหว่างฝ่ายนิติบัญญัติกับฝ่ายบริหารให้เหมาะสม การให้สถาบันศาลและองค์กรอิสระอื่นซึ่งมีหน้าที่ตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ สุจริต เทียงธรรมและมีส่วนในการป้องกันหรือแก้ไขวิกฤติของประเทศตามความจำเป็นและความเหมาะสม การรับรอง ปกป้อง และคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของปวงชนชาวไทยให้ชัดเจนและครอบคลุมอย่างกว้างขวางยิ่งขึ้น โดยถือว่าการมีสิทธิเสรีภาพเป็นหลักการจำกัดตัดสิทธิเสรีภาพเป็นข้อยกเว้น แต่การใช้สิทธิเสรีภาพดังกล่าวต้องอยู่ภายใต้กฎเกณฑ์เพื่อคุ้มครองส่วนรวม การกำหนดให้รัฐมีหน้าที่ต่อประชาชน

เช่นเดียวกับการให้ประชาชนมีหน้าที่ต่อรัฐ การวางกลไกป้องกัน ตรวจสอบ และจัดการทุจริตและประพฤติมิชอบที่เข้มงวด เต็ดขาดเพื่อมิให้ผู้บริหารที่ปราศจากคุณธรรม จริยธรรม และธรรมาภิบาลเข้ามาใช้อำนาจในการปกครองบ้านเมืองหรือใช้อำนาจตามอำเภอใจ และการกำหนดมาตรการป้องกันและบริหารจัดการวิกฤติการณ์ของประเทศให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ตลอดจนได้กำหนดกลไกอื่น ๆ ตามแนวทางที่รัฐธรรมนูญฉบับชั่วคราว พุทธศักราช ๒๕๕๗ ระบุไว้ เพื่อใช้เป็นกรอบในการพัฒนาประเทศตามแนวนโยบายแห่งรัฐและยุทธศาสตร์ชาติซึ่งผู้เข้ามาบริหารประเทศแต่ละคณะจะได้กำหนดนโยบายและวิธีดำเนินการที่เหมาะสมต่อไป ทั้งยังสร้างกลไกในการปฏิรูปประเทศในด้านต่าง ๆ ที่สำคัญและจำเป็นอย่างร่วมมือร่วมใจกัน รวมตลอดทั้งการลดเงื่อนไขความขัดแย้งเพื่อให้ประเทศมีความสงบสุขบนพื้นฐานของความรู้รักสามัคคีปรองดอง การจะดำเนินการในเรื่องเหล่านี้ให้ลุล่วงไปได้จำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือระหว่างประชาชนทุกภาคส่วนกับหน่วยงานทั้งหลายของรัฐตามแนวทางประชารัฐภายใต้กฎเกณฑ์ตามหลักการปกครองในระบอบประชาธิปไตยและประเพณีการปกครองที่เหมาะสมกับสถานการณ์และลักษณะสังคมไทย หลักความสุจริต หลักสิทธิมนุษยชน และหลักธรรมาภิบาล อันจะทำให้สามารถขับเคลื่อนประเทศให้พัฒนาไปข้างหน้าได้อย่างเป็นขั้นตอนจนเกิดความมั่นคง มั่งคั่งและยั่งยืน ทั้งในทางการเมืองการปกครอง เศรษฐกิจ และสังคมตามระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

ในการดำเนินการดังกล่าว คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญได้สร้างความรับรู้ความเข้าใจแก่ประชาชนในหลักการและเหตุผลของบทบัญญัติต่าง ๆ เป็นระยะ ๆ เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าถึงร่างรัฐธรรมนูญและความหมายโดยผ่านทางสื่อต่าง ๆ อย่างกว้างขวาง และให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาสาระสำคัญของร่างรัฐธรรมนูญด้วยการเสนอแนะข้อควรแก้ไขเพิ่มเติมเมื่อการจัดทำร่างรัฐธรรมนูญแล้วเสร็จ ก็ได้เผยแพร่ร่างรัฐธรรมนูญและคำอธิบายสาระสำคัญของร่างรัฐธรรมนูญโดยสรุปในลักษณะที่ประชาชนสามารถเข้าใจเนื้อหาสำคัญของร่างรัฐธรรมนูญได้โดยสะดวกและเป็นการทั่วไป และจัดให้มีการออกเสียงประชามติเพื่อให้ความเห็นชอบแก่ร่างรัฐธรรมนูญทั้งฉบับ การออกเสียงลงประชามติปรากฏผลว่า ประชาชนผู้มีสิทธิออกเสียงประชามติโดยคะแนนเสียงข้างมากของผู้มาออกเสียงประชามติเห็นชอบกับร่างรัฐธรรมนูญและประเด็นเพิ่มเติมดังกล่าว คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญจึงดำเนินการแก้ไขร่างรัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวข้องให้สอดคล้องกับผลการออกเสียงประชามติในประเด็นเพิ่มเติม และได้ส่งให้ศาลรัฐธรรมนูญว่าเป็นการชอบด้วยผลการออกเสียงประชามติแล้วหรือไม่ ซึ่งต่อมาศาลรัฐธรรมนูญได้วินิจฉัยให้คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญแก้ไขเพิ่มเติมในข้อความบางส่วน และคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญได้ดำเนินการแก้ไขตามคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญแล้ว นายกรัฐมนตรีจึงนำร่างรัฐธรรมนูญขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวาย ต่อมารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๔) พุทธศักราช ๒๕๖๐ บัญญัติให้นายกรัฐมนตรีขอรับพระราชทานร่างรัฐธรรมนูญนั้นคืนมาแก้ไขเพิ่มเติมเฉพาะบางประเด็นได้ เมื่อ

ดำเนินการแล้วเสร็จ นายกรัฐมนตรีจึงนำร่างรัฐธรรมนูญนั้นขึ้นทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายเพื่อทรงลงพระปรมาภิไธย ประกาศใช้เป็นรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยสืบไป ทรงพระราชดำริว่าสมควรพระราชทานพระราชานุมัติ

จึงมีพระราชโองการดำรัสเหนือเกล้าเหนือกระหม่อมให้ตรารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฉบับนี้ขึ้นไว้ ให้ใช้แทนรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช ๒๕๕๗ ซึ่งได้ตราไว้ ณ วันที่ ๒๒ กรกฎาคม พุทธศักราช ๒๕๕๗ ตั้งแต่วันประกาศนี้เป็นต้นไป

ขอพวงชนชาวไทย จงมีความสมัครสมานเป็นเอกฉันท์ ในอันที่จะปฏิบัติตามและพิทักษ์รักษารัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยนี้ เพื่อธำรงคงไว้ซึ่งระบอบประชาธิปไตยและอำนาจอธิปไตยของพวงชนชาวไทย และนำมาซึ่งความผาสุกสิริสวัสดิ์พิพัฒน์ชัยมงคล อเนกศุภผลสกลเกียรติยศสถาพรแก่อาณาประชาราษฎรทั่วสยามรัฐสีมา สมตั้งพระบรมราชปณิธานปรารถนาทุกประการ เทอญ (<https://th.wikisource.org/wiki>)

ประวัติคณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล

คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาลเป็นโรงพยาบาลและโรงเรียนแพทย์แห่งแรกที่ใหญ่และเก่าแก่ที่สุดของประเทศไทย ได้รับพระมหากรุณาธิคุณจากพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวสถาปนาขึ้นเมื่อวันที่ 26 เมษายน พ.ศ. 2431 พระราชทานนามว่า "โรงศิริราชพยาบาล" ต่อมาได้โปรดเกล้าให้จัดตั้งโรงเรียนแพทย์แห่งแรกของไทย "โรงเรียนศิริราชแพทยากร" และเริ่มเปิดสอนตั้งแต่วันที่ 5 กันยายน 2433 นักศึกษาแพทย์รุ่นแรกได้สำเร็จการศึกษาและได้รับประกาศนียบัตรแพทย์ พ.ศ. 2436 และต่อมาเมื่อ พ.ศ. 2443 โรงเรียนแพทย์นี้ได้รับพระราชทานนามจากรัชกาลที่ 5 ว่า "ราชแพทยาลัย"

จากโรงเรียนแพทย์ ต่อมาได้พัฒนาขึ้นเป็นคณะแพทยศาสตร์ จัดการเรียนการสอนระดับปริญญาตรีแห่งแรกในประเทศไทย จากนั้นได้จัดตั้ง "มหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์" ใน พ.ศ.2485 ครั้นถึง พ.ศ.2512 ได้สถาปนามหาวิทยาลัยมหิดล เปลี่ยนนามจากคณะแพทยศาสตร์และศิริราชพยาบาลเป็นคณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล ด้วยพระมหากรุณาธิคุณของสมเด็จพระมหิตลาธิเบศร อดุลยเดชวิกรม พระบรมราชชนก ได้ทรงพัฒนาระดับมาตรฐานทางวิชาการแพทย์ และคณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาลเข้าสู่มาตรฐานสากล

ปรัชญา

ความสำเร็จที่แท้จริงอยู่ที่การนำความรู้ไปประยุกต์ใช้เพื่อประโยชน์สุขแก่มวลมนุษยชาติ

ปณิธาน

คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาลมีปณิธานที่จะผลิตบัณฑิต ให้บริการทางการแพทย์และ สาธารณสุข และค้นคว้าวิจัย เพื่อสร้างและพัฒนางานองค์ความรู้และวิทยาการอย่างต่อเนื่อง โดยยึดประโยชน์สุขของประชาชนทุกระดับเป็นจุดมุ่งหมายสูงสุด

วิสัยทัศน์

คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาลเป็นสถาบันทางการแพทย์ของแผ่นดิน มุ่งสู่ความเป็นเลิศระดับสากล

พันธกิจ

คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาลมีพันธกิจที่จะจัดการศึกษา เพื่อผลิตบัณฑิตและบุคลากรทางการแพทย์ทุกระดับ และแพทย์ผู้เชี่ยวชาญเฉพาะทาง ทำการวิจัย สร้างบรรยากาศทางวิชาการ ให้บริการทางการแพทย์ที่มีคุณภาพ คุณธรรม ทันสมัย ได้มาตรฐานสากล สอดคล้องกับความต้องการของประเทศ และนำมาซึ่งศรัทธาและความนิยมสูงสุดจากประชาชน รวมทั้งชี้นำสังคมไทยในด้านสุขภาพอนามัยและคุณภาพชีวิต

ประวัติศาสตร์ภาควิชาศัลยศาสตร์

ภาควิชาศัลยศาสตร์ ปัจจุบันนี้ทำหน้าที่บริการรักษาด้านศัลยกรรมแก่ผู้ป่วย , ทำหน้าที่ให้ความรู้สติปัญญาในวิชาศัลยศาสตร์แก่บุคลากรทางการแพทย์ ทำหน้าที่ชี้นำสังคมให้เข้าใจด้านวิชาการศัลยศาสตร์ และมีหน้าที่วิจัยความรู้ แก้ปัญหาเพื่อการพัฒนาวิชาศัลยศาสตร์ อันจะเป็นประโยชน์แก่ประชาชน หน้าที่ดังกล่าวเหล่านี้ จะเกิดขึ้นพร้อม ๆ กันในการจัดตั้งแรกเริ่ม ที่มีปัจจัยแวดล้อมไม่เอื้ออำนวยนั้น ย่อมเป็นไปได้ฉันทิใด ภาควิชาศัลยศาสตร์ จึงไม่ได้ก่อกำเนิดขึ้นเป็นภาควิชาฯ ตั้งแต่แรกเริ่มมี โรงศิริราชพยาบาลฉันทินั้น แต่ภาควิชาศัลยศาสตร์ เป็นผลจากวิวัฒนาการมาตั้งแต่การจุดประกายงานด้านศัลยกรรม อันเป็นงานบริการรักษาผู้ป่วย ด้วยวิธีการทางศัลยกรรมครั้งแรก ให้ประชาชนเริ่มมีความเชื่อถือ ในสยามประเทศ ดังที่ปรากฏในประวัติศาสตร์ เช่น ผลงานของนายแพทย์ แदन ปีช แบรดเลย์ หรือหมอปลัดเล ผู้ตัดแขนพระภิกษุที่ถูกระเบิดจากไฟพะเนียงในงานวัดประยูรวงศาวาส เมื่อ 13 มกราคม พ . ศ . 2380 ตั้งแต่ยังไม่มียาสลบ หรือการใช้ อีเธอร์ เป็นยาสลบ ที่นายแพทย์ เฮ้าส์ ให้แก่หญิงชรา อายุ 84 ปี เพื่อผ่าเอาไม้มรกที่ตำออก ซึ่งเป็นเหตุการณ์ สมัยรัชกาลที่ 4 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ แล้วค่อย ๆ ปลุกฝังความเชื่อถือในการรักษาด้วยวิธีทางศัลยกรรมมากขึ้น ในสังคมชาวสยาม

ภาควิชาศัลยศาสตร์ ดังที่กล่าวข้างต้นมีหน้าที่อย่างน้อย 3 ประการที่สำคัญ คือ

1. จัดการเรียนการสอนนักศึกษาให้มีความรู้ความสามารถในวิชาศัลยศาสตร์ จนนำไปปฏิบัติต่อผู้ป่วยได้อย่างปลอดภัย
2. จัดและบริการการรักษาพยาบาลผู้ป่วย ด้านศัลยกรรมอย่างมีประสิทธิภาพ
3. วิจัยความรู้เพื่อพัฒนาวิชาการแขนงศัลยศาสตร์ให้นำมาประยุกต์ใช้ประโยชน์

แต่หน้าที่ทั้ง 3 ประการนี้ จะเกิดขึ้นพร้อมกันในสภาพที่ปัจจัยไม่เอื้ออำนวยของกรุงเทพฯ ในอดีต คือปี พ.ศ. 2433 นั้นยอมเป็นไปไม่ได้ ดังนั้นสิ่งแรกที่ต้องถือว่าเป็นเชือกอ้อมค้อม คืองานศัลยกรรม อันเป็นงานการปฏิบัติรักษาผู้ป่วยด้วยวิธีการทางศัลยกรรม หรือการใช้วิชาศัลยศาสตร์ในแง่ปฏิบัติ เป็นอันดับต้น ซึ่งจะเป็นเครื่องชักจูงให้ประชาชนเกิดศรัทธาต่อการรักษาสมัยใหม่ โดยเฉพาะการรักษาโดยใช้วิธีการทางศัลยกรรม แล้วค่อย ๆ วัฒนาการมาถึงขั้นจัดการศึกษาวิชาความรู้ด้านศัลยศาสตร์แก่บุคลากรทางการแพทย์ และต่อมาก็จัดให้มีองค์กรรมทำหน้าที่ ทั้ง 3 ประการดังกล่าวข้างต้น วัฒนาการเหล่านี้ได้ดำเนินมาเป็นระยะ ๆ จนเป็นภาควิชาศัลยศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ศิริราชฯ ในปัจจุบันนี้ พอจะกล่าวได้ว่า มี 6 ระยะด้วยกัน (อาจารย์เกษมเขียนไว้ถึงปี 2538 แต่ผู้เรียบเรียงขอต่อไปอีกหนึ่งระยะในช่วง 12 ปีสุดท้ายเป็นช่วงของปี หลังประเทศไทยเกิดภาวะวิกฤตเศรษฐกิจ ฟองสบู่แตกอีกหนึ่งระยะ)

หลักการของระบอบประชาธิปไตยกับการสรรหาหัวหน้าภาควิชาศัลยศาสตร์

จากข้อบังคับมหาวิทยาลัยมหิดล ว่าด้วยการสรรหาหัวหน้าภาควิชา พ.ศ.๒๕๕๔ (กองกฎหมาย สำนักงานอธิการบดี มหาวิทยาลัยมหิดล. <http://intranet.mahidol/op/orla/law/index.php/laws/regulation/157-feature/ceo/1058-2012-07-20-09-18-55>) ข้อที่ ๗ ในการสรรหาหัวหน้าภาควิชา ให้มีคณะหนึ่ง โดยอธิการบดี เป็นผู้แต่งตั้ง ประกอบด้วย

- (๑) คณบดี
- (๒) ผู้แทนหัวหน้าภาควิชา จำนวนหนึ่งคน
- (๓) ผู้แทนกรรมการประจำคณะประเภทคณาจารย์ประจำ จำนวนหนึ่งคน
- (๔) ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอกภาควิชาที่ประชุมภาควิชาเสนอแต่งตั้ง จำนวนหนึ่งคน

การได้มาซึ่งคณะกรรมการตาม (๒) และ (๔) ให้ดำเนินการโดยวิธีลับ และให้ผู้ที่ได้รับการเสนอชื่อเพื่อแต่งตั้งเป็นกรรมการจะต้องได้รับคะแนนเสียงเกินกึ่งหนึ่งของผู้เข้าประชุมหัวหน้าภาควิชาหรือที่ประชุมภาควิชา นั้น แล้วแต่กรณี

การได้มาซึ่งกรรมการตาม (๓) ให้ดำเนินการโดยวิธีลับ และให้รองคณบดีจำนวนไม่เกิน ๑ คนมีสิทธิเสนอชื่อ โดยผู้ที่ได้รับการเสนอชื่อเพื่อแต่งตั้งเป็นกรรมการจะต้องได้รับคะแนนเสียงเกินกึ่งหนึ่งของผู้ที่เข้าประชุมคณะกรรมการประจำคณะฯ

วิธีการสรรหาให้ดำเนินการตามลำดับดังนี้

- (๑) ให้ภาควิชาจัดให้ผู้ปฏิบัติงานที่มีสิทธิเสนอชื่อผู้สมควรดำรงตำแหน่งหัวหน้าภาควิชาคนละหนึ่งชื่อตามแบบและวิธีการที่คณะกรรมการสรรหากำหนด
- (๒) กรณีคณะกรรมการสรรหาเห็นควร อาจประกาศรับสมัครทั่วไปจากบุคคลที่สังกัดและไม่ได้สังกัดมหาวิทยาลัย โดยให้ดำเนินการตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่คณะกรรมการสรรหากำหนด
- (๓) ให้คณะกรรมการสรรหาตรวจรายชื่อผู้ที่ได้รับการเสนอชื่อโดยไม่นับความถี่ และจากการรับสมัครแล้วดำเนินการหาข้อมูลเพื่อประกอบการพิจารณาหาบุคคลที่เหมาะสมโดยวิธีการสัมภาษณ์จากบุคคลหลายระดับหรือวิธีการอื่นตามที่คณะกรรมการสรรหาเห็นสมควร
คณะกรรมการสรรหาอาจเชิญผู้ที่ได้รับการเสนอชื่อ และจากการรับสมัครทั้งหมดหรือบางคนมาสัมภาษณ์ก็ได้ ทั้งนี้ให้อยู่ในดุลยพินิจของคณะกรรมการสรรหา
- (๔) ให้คณะกรรมการสรรหากลับกรองรายชื่อผู้ที่เหมาะสมดำรงตำแหน่งหัวหน้าภาควิชาที่ตอบรับการทาบถามให้เหลือเพียงหนึ่งชื่อ โดยพิจารณาจากข้อมูลที่ได้รับตาม (๓)
- (๕) ให้คณะกรรมการสรรหานำรายชื่อผู้ที่เหมาะสมดำรงตำแหน่งหัวหน้าภาควิชาที่ได้รับการกลับกรองแล้วเสนออธิการบดีพร้อมประวัติและผลงาน รวมทั้งข้อมูลเชิงวิเคราะห์และความเห็นประกอบเกี่ยวกับความเหมาะสมของผู้ที่ได้รับการเสนอชื่อดังกล่าวเพื่อพิจารณาแต่งตั้งต่อไป

สรุปท้ายบท

การปกครองในระบอบประชาธิปไตยมีความสำคัญมากในการพัฒนาหน่วยงานของภาครัฐ การคัดสรรบุคคลเข้าดำรงตำแหน่งที่สำคัญบนพื้นฐานของหลักการของประชาธิปไตยถือว่าเป็นรากฐานสำคัญของการพัฒนาหน่วยงาน การคัดเลือกหัวหน้าภาควิชาศาสตร์โดยใช้วิธีการสรรหานี้ ได้คำนึงถึงหลักการประชาธิปไตยโดยรูปแบบ แต่ในเนื้อหาอาจจะมีการวิงวอนเพื่อเข้าดำรงตำแหน่ง จะเห็นได้จากการแต่งตั้งคณะกรรมการสรรหานี้มาจากอธิการบดีเพียงท่านเดียวเท่านั้น นอกจากนี้กรรมการจะเสนอชื่อจากผู้ได้รับการเสนอชื่อ โดยไม่จำเป็นต้องคำนึงถึงจำนวนคะแนนที่ได้รับจากผู้มีสิทธิเสนอชื่อและการพิจารณาแต่งตั้งในขั้นสุดท้ายก็เป็นอำนาจของอธิการบดีจะพิจารณาตามความเหมาะสม

เอกสารอ้างอิง

หลักการของระบอบประชาธิปไตยแหล่งรวมผลงาน บทความ งานวิชาการ ที่มากที่สุดของ รศ.วิทย์กร เชียงกุล สืบค้นเมื่อวันที่ 1 ตุลาคม 2560 เข้าถึงได้จาก <https://witayakomclub.wordpress.com/2007/06/26/democratic/>

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ โดย: คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ สืบค้นเมื่อ วันที่ 1 ตุลาคม 2560 เข้าถึงได้จาก <http://www.ratchakitcha.soc.go.th/DATA/PDF/2560/A/040/1.PDF>

ประวัติคณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล สืบค้นเมื่อวันที่ 1 ตุลาคม 2560 เข้าถึงได้จาก <http://www.si.mahidol.ac.th/th/history.asp>

ประวัติภาควิชาศัลยศาสตร์คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล สืบค้นเมื่อ วันที่ 1 ตุลาคม 2560 เข้าถึงได้จาก http://www.si.mahidol.ac.th/th/department/surgery/dept_main_thai.asp

ข้อบังคับมหาวิทยาลัยมหิดล ว่าด้วยการสรรหาหัวหน้าภาควิชา พ.ศ.๒๕๕๔ กองกฎหมาย สำนักงาน อธิการบดี มหาวิทยาลัยมหิดล.<http://intranet.mahidol/op/orla/law/index.php/laws/regulation/157-feature/ceo/1058-2012-07-20-09-18-55>